

85. møde.

Onsdag den 22. april kl. 13.

Formanden: Fra medlem af folketinget *A. W. Larsen* har jeg modtaget meddelelse om, at han efter at være blevet valgt til borgmester for Rudbjerg kommune nedlægger sit mandat som medlem af folketinget fra og med den 1. maj d. å.

I skrivelse af gårds dato anmoder ministeren for Grønland om at måtte give tinget en redegørelse om Grønlandspolitikken, om muligt torsdag den 23. april d. å.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til finansministeren af Omann m. fl.

(Forespørgslen (nr. VIII) findes i tiden- den sp. 5167).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Jens Frandsen* til justitsministeren:

„Under hensyn til den usikkerhed, der hersker om sognefogdernes embeder, beder jeg ministeren oplyse, i hvilken udstrækning disse kan bevares, og hvilke opgaver der eventuelt kan tillægges embederne.“

Skriftlig begrundelse:

Der er i de senere år sket en indskrænkning i sognefogdernes opgaver. Vielser, lægdsvæsenet, hunderegistrering og måske endnu mere er fragået. Kommunalreformen, hvorefter sognekommuner eller dele af sognekommuner sammenlægges med købstadkommuner, bringer yderligere usikkerhed om sognefogdernes embeder.

Jeg mener ikke, at vi skal bevare institutionen for sognefogdernes skyld, men jeg finder, at der er så mange begrundelser for opretholdelse af institutionen, at det ville være forkert at afskaffe den. Jeg nævner nogle:

I de større kommunale enheder vil både politi, retsvæsen og flere stadig væk have brug for en lokal person at henvende sig til, det vil sige have brug for en offentlig person, der har tilknytning til og lokal-kendskab til de mindre samfund.

Borgmestre og kæmnerne kan vi ikke som før hen regne med kan kende befolkningen i hele kommunen.

Sognefogderne vil stadig væk kunne være et uerstatteligt bindeled mellem politi- og dommerkontor og de nye kommunale administrationer.

Han indkasserer — vel endda vederlagsfrit — amtstueskatter, radioafgifter, bøder, lovpligtige forsikringspræmier. Han modtager sager til udpantning og eksekution, foretager småauktioner og optager løsgående hunde osv.

Alt sammen på en for den lokale befolkning og myndighederne særdeles tilfredsstillende måde.

Jeg tror, at man fra langt den overvejende del af dommer- og politiembederne stærkt vil beklage, om sognefogderne skulle blive afskaffet. Jeg er også overbevist om, at den lokale befolkning ikke mindre ville beklage det.

Sognefogderne nyder stor tillid og agtelse i sognene. Beboerne kender dem, og de kender beboerne. De taler sammen og får problemerne løst i god forståelse.

Uanset om det er tidligere landkommuner, som nu befinder sig sammen med en købstad, eller det er i en landkommune uden købstad, tror jeg, at det stadig vil være godt at bevare sognefogderne.

Naturligvis skal der ske rationalisering af opgaver, men her tror jeg ikke vi kan gøre tingene hverken bedre eller billigere på anden vis — tværtimod. Klogere var det måske at lægge nye opgaver ud til disse embeder.

Justitsministeren (Thestrup): I anledning af hr. Jens Frandsens spørgsmål kan jeg oplyse følgende:

Sognefogderne har en århundredgammel

[Justitsministeren.]

tradition i dansk retsvæsen. Reglerne om sognefogdernes beskikkelse, om deres embedsforretninger findes i en gammel forordning, der stadig er gældende; den er så gammel som fra 11. november 1791, men den er opretholdt ved retsplejeloven.

Blandt meget andet bestemmer denne forordning, at „sognefogderne skal anses som de mest agtede af almuens mænd og i samkvemme have det øverste sæde.“ Dengang var sognefogderne den eneste politimyndighed på landet, men i dag er deres betydning som bistand for politiet meget beskedne. Det vigtigste i denne henseende er vel nok, at sognefogderne i visse tilfælde kan give politiet oplysninger om folk, som er bosat i deres distrikter. Herudover har sognefogderne nogle små opgaver med hensyn til mark- og vejfredsloven. Sognefogdernes væsentligste arbejde ligger i dag inden for retsplejen, hvor de inden for visse grænser kan foretage udlæg og udpantning, navnlig inddriver de mange steder amtstueskatter.

I 1968 gav justitsministeriet over for politimestrene udtryk for, at der i almindelighed ikke var grundlag for at opretholde sognefogderne i kommuner, der ved kommunalreformen indgik i en købstadkommune. Ministeriet har derefter modtaget indstilling fra politimestrene om nedlæggelse af sognefogedstillingerne i disse kommuner. Der har i hvert enkelt tilfælde været indhentet udtalelse fra vedkommende kommune, fra dommeren og fra amtmanden. I langt de fleste tilfælde har disse myndigheder tiltrådt nedlæggelsen af sognefogedstillingerne. Enkelte politimestre har taget initiativ til at søge sognefogedstillingerne nedlagt også i andre storkommuner end dem, hvori der indgår en købstadkommune.

Spørgsmålet om, hvorvidt sognefogderne har mulighed for at blive bevaret i de rene landkommuner, er i øjeblikket under overvejelse i justitsministeriet og i det strukturudvalg inden for politiet, der er nedsat; derfor kan jeg ikke endeligt udtale mig om, hvorvidt sognefogderne bør bevares. Så meget kan jeg dog sige, at der ikke er grundlag for at tillægge sognefogderne politimæssige opgaver, hvis løsning i nutiden kræver en omfattende politimæssig uddannelse. Derimod vil jeg ikke udelukke, at sognefogderne fortsat kan finde opgaver

med hensyn til foretagelse af udlæg og udpantning.

Jeg er som sagt ikke i stand til at komme med en nærmere vurdering af spørgsmålet i dag, men jeg vil dog gøre opmærksom på, at der ved lov nr. 9 af 9. januar 1970 om fremgangsmåden ved udpantning for skatter og afgifter m. v. er skabt hjemmel for, at udpantning for skatter og afgifter i videre omfang kan overgå til pantefogder og toldfogder. Det blev i denne forbindelse fremhævet, at der vil kunne opnås en forenkling og aflastning af dommerkontorerne ved i videst muligt omfang at samle inddrivelsen af ydelser til det offentlige hos pantefogder eller hos toldfogder.

Jens Frandsen: Jeg takker naturligvis justitsministeren for svaret, men vil da gerne føje til, at jeg sådan set ikke mener at have fået et svar, der giver mig den opmuntring, jeg havde ønsket.

Jeg finder også, som jeg siger det i min skriftlige begrundelse, at sognefogderne er et meget værdifuldt kontaktledd mellem befolkningen og myndighederne. Der er mange oplysninger osv., som skal indhentes, og jeg beklager det stadig væk, hvis man ikke er i stand til at opretholde denne institution.

Jeg mener også, som jeg har sagt det i den skriftlige begrundelse, at sognefogderne har været en meget billig form for kontaktledd og for hjælp til løsning af opgaver for det offentlige, og jeg beklager det som sagt, hvis man ikke er i stand til at opretholde institutionen.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil gerne sige til hr. Jens Frandsen, at jeg er ganske enig med ham i, at sognefogderne har været et overordentlig værdifuldt element som kontaktledd mellem myndighederne og befolkningen; i de mange år, jeg selv har praktiseret ude, har jeg haft en meget nær forbindelse med sognefogderne i de distrikter, hvor jeg har virket, og har haft overordentlig megen glæde af oplysninger fra sognefogderne.

Men på adskillige områder er forholdene jo anderledes i dag, og det er i alt fald nødvendigt, at vi finder nogle nye opgaver til dem, hvis sognefogedstillingen skal blive ved at bestå, og som nævnt vil jeg først og fremmest søge dem inden for retsvæsenet.

[Justitsministeren.]

Jeg kan oplyse, at vi har lovet sognefogderne at holde et møde med deres organisation i meget nær fremtid for at drøfte de forskellige spørgsmål med dem.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Albertsen* til socialministeren:

„Vil ministeren pålægge kommunerne at udvise størst muligt hensyn over for pensionisterne ved regulering af pensionsydelse; når ekspeditionsfejl har medført, at der er udbetalt for meget i pension?“

Albertsen: Baggrunden for mit spørgsmål er den, at der i de seneste år og måske navnlig i de seneste måneder er kommet en lang række ændringer inden for den sociale lovgivning og ikke mindst inden for pensionsområdet. Det har givet store arbejdsmæssige vanskeligheder for mange kommuner, og den sociale administration har været involveret i mange fejlekspeditioner og forsinkelser m. v.

Et konkret tilfælde er den særlige anledning til, at spørgsmålet bliver rejst her i dag: en kommune i Jylland udbetalte, efter at pensionisten endog havde protesteret deroverfor, for meget i pension. Vedkommende gjorde altså opmærksom på, at det kunne ikke være rigtigt, men fik at vide, at kommunen selvfølgelig ikke beregnede forkert, det var alt sammen i den skønneste orden. Et halvt år efter gør kommunen opmærksom på, at vedkommende har fået udbetalt et par tusinde kroner for meget i pension, og beløbet bliver uden videre trukket, så den pågældende ikke får pension udbetalt i flere måneder. Der bliver ikke gjort opmærksom på, at vedkommende kan klage, og der bliver ikke peget på, at der eventuelt kan aftales en afdragsordning.

Det er den ene baggrund. Den anden er den, at i adskillige kommuner vil det tage adskillige måneder, inden den forhøjede pension bliver udbetalt, og det vil sige, at pensionisterne derved lider et rentetab. Når den offentlige administration normalt er inde i billedet med hensyn til forsinkelser, er spørgsmålet, om man skal betale mere i rente og større afgift, men i et tilfælde som

dette ydes der altså ingen erstatning. Jeg synes, det var rimeligt, om det blev pålagt kommunerne i begge tilfælde at udvise det størst mulige hensyn, og jeg afventer ministerens holdning hertil.

Socialministeren (Nathalie Lind): Hr. Albertsens spørgsmål går ud på, om jeg vil pålægge kommunerne at udvise størst muligt hensyn over for pensionisterne ved regulering af pensionsydelse, når ekspeditionsfejl har medført, at der er udbetalt for meget i pension. Det er jo kun den ene side af sagen, for nu stiller hr. Albertsen et tillægs spørgsmål, men jeg skal svare på det, som det skriftlige spørgsmål lød på.

Jeg har ikke haft mulighed for på grundlag af den almene formulering i spørgsmålet at bedømme problemets omfang, men jeg har forsøgt at orientere mig og har henvendt mig både til Københavns og Frederiksberg kommuner.

Jeg kan da oplyse, at Københavns kommune meddeler, at hvis man umiddelbart efter udbetaling af pensionen konstaterer, at der er udbetalt for meget i pension, søger man en afgørelse af tilbagebetalingsspørgsmålet i overensstemmelse med, hvad man finder ret og rimeligt i det enkelte tilfælde.

Er forholdet det, at der er hengået længere tid, inden man konstaterer, at pensionen er udbetalt med et for stort beløb, påtager kommunen sig tabet uden refusion fra statskassen, alt under forudsætning af, at det ikke er pensionisten, der har givet kommunen gale oplysninger, eller han eller hun på anden måde måtte være helt klar over, at pensionen er udbetalt med et for stort beløb.

Frederiksberg kommune har oplyst, at ved indkøring af EDB-systemet er der indløbet en del fejl, som i et betydeligt antal tilfælde har medført, at der er udbetalt for meget i pension. Det skyldes altså ikke lovændringer, men EDB-systemet. De indløbne fejl er som hovedregel konstateret umiddelbart efter, at udbetaling har fundet sted, og derfor har kommunen givet de pågældende meddelelse om, at man forbeholdt sig tilbagebetaling i den efterfølgende måned.

Hvis der har foreligget tilfælde, hvor der

[Socialministeren.]

er hængt nogen tid, efter at der er udbetalt for meget i pension, følger kommunen den fremgangsmåde at tage praktiske og rimelige hensyn til de pågældende pensionister.

Det er de oplysninger, jeg kan give her i dag, og herefter mener jeg ikke, der kan være anledning til, at man fra socialministeriets side foretager sig noget; det lader jo til, at kommunerne selv har fundet en rimelig løsning på spørgsmålet. Det er min opfattelse, at det, jeg har kunnet referere her, også stort set gælder i landets øvrige kommuner, at man altså også dér er indstillet på at udvise den fornødne smidighed i disse sager.

Albertsen: Ja, ministeren kan altså oplyse, at to kommuner på forespørgsel viser hensyn over for de pågældende.

Det eksempel, jeg nævnte, er jo et eksempel på det stik modsatte, og jeg tror ikke, det er tilstrækkeligt, at man bare regner med, at når det går godt nogle steder, så går det godt alle steder.

Der er utvivlsomt mange kommuner, der har behov for vejledning her, og jeg ville synes, det var rimeligt, om ministeren gav tilsagn om, at det pålægges kommunerne at udvise hensyn, når fejlen er deres, i særdeleshed når der er konkrete eksempler på, at de pågældende pensionister reagerer og siger, det må være forkert, og så bliver retledt med bemærkning om, at man ikke kan gøre fejl fra et offentligt kontors side. En sådan holdning er ikke rimelig, da pensionisten her er den uskyldige part. Jeg vil derfor henstille, at ministeren overvejer endnu en gang at pålægge kommunerne at vise størst muligt hensyn.

Når der er tale om meget for sent udbetalt pension, hvor det kan dreje sig om ret store beløb, synes jeg i og for sig, det var ganske rimeligt, at de pågældende fik en erstatning for det rentetab, der vitterlig er tale om, og det vil jeg gerne anmode ministeren om også at overveje.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg skal gerne overveje spørgsmålet, men med hensyn til det at henstille til kommunerne, mon så ikke det, at spørgsmålet er rejst her i dag, i sig selv giver den fornødne opfordring til at vise hensyn? At vi fra ministeriets side mener, der skal vises hensyn, er klart; noget andet er, at der må være grænser for, hvor megen effekt der er i at komme med en almindeligt holdt henstilling om det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Evald Kristensen* til socialministeren:

„Hvad agter ministeren at gøre for at sikre den ret, som åndssvage børn har til undervisning og oplæring?“

Skriftlig begrundelse:

Lov om for sorgen for åndssvage m. v. af 5. juni 1959 gav alle åndssvage børn ret til undervisning og oplæring.

Denne ret er kun blevet formel, idet det ikke kan være ministeren ubekendt, at der er en katastrofal mangel på børnehaver, træningsskoler og ungdomsskoler. Pr. 1. november 1969 var pladsmangelen opgjort til 4.029 for hele landet. Det er en katastrofe for de børn og unge, som ingen mulighed får for undervisning og oplæring — ligesom det er en katastrofe for deres pårørende.

Evald Kristensen: Mit spørgsmål er rejst på baggrund af en artikel i medlemsbladet for åndssvageforsorgens lærerforening i marts 1970 samt af avisreferater fra forældremøder på Frederikshavns eksternatskole, som stod at læse i Frederikshavns Avis og morgenbladet Ny Tid den 28. marts 1970.

I medlemsbladet var der nogle rystende tal for mangelen på pladser inden for åndssvageforsorgen. Det gælder børnehaver, træningsskoler og ungdomsskoler, hvor tallet er opgjort til 4.029. Det er klart, at i vort samlede undervisningsmønster er det en ganske lille gruppe; det er en gruppe, der ikke går

[Evald Kristensen.]

ud og maler byen rød, det er den tavse gruppe. Men skal retten til at være menneske også omfatte vore åndssvage børn og unge, er det os i folketinget, der bærer det tunge ansvar, et ansvar, som vi ikke kan skubbe fra os.

I de nordjyske blade er der bragt referater af forældreaftener på Frederikshavns eksternatskole, hvor skoleleder og undervisningsleder gjorde rede for skolens forhold og oplyste, at der var mangel på lærerkræfter både i Frederikshavn og i Thisted, at man måtte lukke for tilgangen og sætte børn på venteliste, og at en specialklasse i Thisted overhovedet ikke kom i gang grundet på lærermangel. Der stod videre i artiklen, at finansudvalget havde afvist at bevilge de fornødne midler til ansættelse af lærere. Til det sidste kan jeg sige, at finansudvalget aldrig har afslået, men heller ikke modtaget en sådan ansøgning.

Forsorgschef Bank-Mikkelsen har i de samme blade kommenteret forældreforeningens protest over for de urimelige forhold. Han siger om mangelen på træningsskolepladser i Nordjylland, som er opgjort til 400, at vi har et fortolkningsspørgsmål med hensyn til træningsskolerne. Socialministeren mener ifølge forsorgschefen, at der ikke for øjeblikket er lovhjemmel efter 1959-loven.

Det er af hensyn til børnene og deres forældre, jeg har stillet mit spørgsmål. Lad os få en afklaring af, hvor ansvaret ligger, for vi trænger til en afklaring. Hvordan vil ministeren sikre den ret, som åndssvage børn har til undervisning og oplæring?

Socialministeren (Nathalie Lind): Ved loven om forsorgen for åndssvage af 1959 blev der indført undervisnings- og oplæringspligt for de åndssvage børn, som på grund af deres åndssvaghed ikke kunne følge undervisningen i folkeskolen. I samme lov er det pålagt socialministeren at drage omsorg for, at der findes de til enhver tid fornødne institutioner og andre hjælpeforanstaltninger til opnåelse af forsorgens formål.

Som det blev nævnt i motiverne til forslaget til åndssvage-loven, er grundrunden for, at der i loven indførtes regler om den omhandlede undervisningspligt, den, at man ønskede at fjerne en dengang bestående

tvivl om, hvorvidt åndssvage børn var undergivet undervisningspligt. Motiverne omtaler også, at der havde fundet indgående overvejelser sted i det udvalg, på hvis forslag lovforslaget byggede, vedrørende det nærmere indhold af denne undervisningspligt.

Jeg vil erindre om fra dette udvalgs betænkning, at man var helt klar over, at der kunne hengå længere tid med at få de nødvendige bevillinger til skoler for åndssvage, og udvalget turde derfor kun foreslå undervisningspligten med den begrænsning, at forsorgen ikke kunne love straks at give alle børn undervisning. Indtil der var skoler nok, måtte undervisningspligten derfor kunne opfyldes ved, at forsorgen på anden måde drøg omsorg for de henviste børn.

Det afgørende i denne sag er efter min opfattelse, at hele realiseringen af den nyindførte undervisningspligt således altid har været nøje knyttet til den rytme, hvori forsorgens skoler og andre institutioner har kunnet udbygges, men den er også nøje knyttet til de synspunkter, man til enhver tid må anlægge om arten af de institutioner og den form for oplæring m. v., som man vil tilstræbe.

Mit direkte svar på det stillede spørgsmål om, hvad jeg agter at gøre, ligger derfor i dette, at jeg kan sige, at den udbygning, der nu har været i gang i de godt 10 år, som er gået, siden vi fik åndssvage-loven, vil fortsætte.

Når der nu af spørgeren nævnes tal, som skal belyse pladsmangelen, synes jeg også, det må være rigtigt at nævne nogle tal for det, som hidtil er gjort. I 1960-61 havde vi i skoler, børnehaver m. v., altså eksterne pladser i forsorgen, 1.750 pladser. Ved begyndelsen af dette finansår havde vi ca. 6.000. Samtidig er der sket en forøgelse af de interne pladser fra ca. 8.200 til ca. 9.300, samtidig med at der er foretaget væsentlige forbedringer. Det ville have været ønskeligt med en endnu hurtigere udbygning, men som jeg allerede har nævnt, havde man ikke ved gennemførelsen af åndssvage-loven forestillet sig en hurtigere udvikling, og trods dette fandt man dengang, at indførelsen af en undervisningspligt havde en god begrundelse bag sig.

Må jeg i øvrigt tilføje, at udbygningen af de her omtalte institutioner har en høj prio-

[Socialministeren.]

ritet i åndssvageforsorgens langtidsplanlægning.

Evald Kristensen: Jeg vil gerne stille det tillægsspørgsmål til ministeren, om ministeren ikke mener, at træningsskolerne omfattes af loven af 1959. Det stod refereret, at der var tvivlsspørgsmål, kompetencespørgsmål.

Det er rigtigt, at der er undervisningspligt og oplæringspligt, hvor evner og anlæg gør undervisning mulig, og jeg vil gerne sige, at ikke mindst i de træningsskoler, som finansudvalget har haft lejlighed til at besøge, har man haft virkelig gode erfaringer. Jeg synes, at netop den skoleform eller oplæringsform, om man vil, er et middel for de svært psykisk udviklingshæmmede, netop den kategori, som skolerne her modtager. Vi har alt for mange, der ikke kommer længere end til børnehaven; jeg kan nævne, at i enkelte børnehaver under åndssvageforsorgen går unge helt op til attenårsalderen, det vil sige, at de blokerer tilgangen for de yngre aldersgrupper. Det er for dem alle uanset alder, jeg beder om, at der må komme en større fleksibilitet, at man virkelig anerkender træningsskolens arbejde. Jeg tror, at man herved i hvert fald kan løse lidt af opgaven med henblik på den ret og den pligt, vi har over for vore åndssvage.

Mit sidste spørgsmål skal være, om ministeren vil fortsætte med at være med til at tænde smil både hos børnene og hos forældre og personale og virke for, at der snarest findes en løsning, og det vil sige, at den rytme, som socialministeren taler om her, kommer i et endnu hurtigere tempo.

Socialministeren (Nathalie Lind): I anledning af de tillægsspørgsmål, hr. Evald Kristensen stiller, synes jeg, at jeg må have lov til at gentage det, jeg sagde før om, at realiseringen af undervisningspligten altid har været knyttet til den rytme, hvori man har kunnet udbygge forsorgens skoler og andre institutioner. Det er klart, at den takt, man kan gøre det i — og her kommer vi ind på træningsskoleproblemet — også afhænger af det syn, man til enhver tid vil anlægge vedrørende de arter af institutioner og den form for oplæring, man bør tilstræbe.

Jeg kan dele hr. Evald Kristensens syns-

punkt, at det er væsentligt med en fortsat udbygning af åndssvageforsorgen — det har jeg jo allerede i mit første svar givet tilslutning til — og hvis jeg skal uddybe det, bliver det altså ved at gentage, hvad jeg sagde: at udbygningen af de her omtalte institutioner har en høj prioritet i åndssvageforsorgens langtidsplanlægning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kjær Rasmussen* til undervisningsministeren:

„Vil ministeren yde økonomisk støtte til organisationen Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, således at denne bliver sat i stand til at opfylde de krav, der stilles til en forhandlingsberettiget organisation?“

Skriftlig begrundelse:

Med udsendelsen af de vejledende bestemmelser for elevråd og samarbejdsudvalg ved gymnasierne har der fundet en institutionalisering sted af elevrepræsentationerne og DGS. Sidstnævnte er således repræsenteret i ministerielle udvalg.

For at disse elevorganer, som man altså fra officielt hold ønsker opretholdt, skal kunne fungere demokratisk og effektivt, kræves der af DGS en vældig informatorisk indsats og mødevirksomhed. Der kræves mulighed for uddannelse af lokale repræsentanter, og der kræves et effektivt landssekretariat til besvarelse af forespørgsler og til udsendelse af materiale. Disse aktiviteter kan ikke foretages uden penge, og da kontingentindbetalingerne til DGS fra elevrepræsentationerne ifølge sagens natur må være begrænsede, står DGS økonomisk meget svagt funderet. Så svagt, at det er tvivlsomt, om organisationen vil kunne fortsætte.

Spørgeren understreger endnu en gang, at der er tale om en organisation, som udfører et arbejde, der delvis er pålagt den af ministeriet qua de vejledende bestemmelser for elevråd og samarbejdsudvalg.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Før jeg besvarer hr. Kjær Rasmussens spørgsmål, må jeg rydde en del urigtigheder af vejen såvel i spørgsmålet som i den skriftlige begrundelse.

[Undervisningsministeren.]

For det første: gymnasieelevernes sammenslutning er ikke en forhandlingsberettiget organisation, som der siges i spørgsmålet. For det andet: gymnasieelevernes sammenslutning er ikke institutionaliseret i cirkulæret om samarbejdsudvalg ved gymnasierne, idet organisationen overhovedet ikke er omtalt i cirkulæret. For det tredje: der er ikke fra undervisningsministeriets side stillet nogen art af krav til Danske Gymnasieelevers Sammenslutning eller pålagt organisationen noget arbejde. Organisationen har derimod stillet krav og ønsker til ministeriet; bl. a. om repræsentation i nogle udvalg. Det er imødekommet, men en sådan imødekommenhed pålægger ikke ministeriet nogen pligt til at yde økonomisk støtte til DGS. For det fjerde: de elevråd og samarbejdsudvalg, der findes ved gymnasierne, kan udmærket fungere uden en vældig informatorisk indsats fra DGS og uden et effektivt landssekretariat hos DGS. Der er fra ministeriets side ikke pålagt dem opgaver, som går ud over, hvad der vedrører det enkelte gymnasium. Så meget om disse fejlagtige ting i spørgsmålet og dets skriftlige begrundelse.

Hvad angår de enkelte elevråds økonomi, kan jeg oplyse, at der i henhold til finansloven ydes 600 kr. årlig til elevrådsarbejde pr. statsgymnasium og 1.200 kr. årlig til elevrådsarbejde pr. studenterkursus. Tilsvarende beløb ydes af kommunerne til elevråd ved de kommunale gymnasier. Her er altså tale om arbejdet på det enkelte gymnasium, bl. a. arbejdet i samarbejdsudvalg. Hvis et elevråd ved et gymnasium eller elever ved et gymnasium vil deltage i Danske Gymnasieelevers Sammenslutnings arbejde, er det et helt privat anliggende, og DGS må selv opkræve kontingent.

I anledning af hr. Kjær Rasmussens spørgsmål har jeg bedt om oplysning om tilslutningen til DGS. Den opgives til 3.100 medlemmer. Det samlede antal elever i gymnasierne er 32.200. Derudover er der elevråd ved 52 gymnasier tilsluttet DGS, men da der ikke er pligt til medlemskab af elevrådene, er det ikke muligt at opgive medlemstallet. Skønsmæssigt formoder jeg, at DGS repræsenterer halvdelen af gymnasieeleverne.

Jeg finder, det er et rigtigt og sundt princip,

at elever og elevråd, der er interesseret i at indmelde sig i DGS, opretholder foreningens økonomi gennem kontingentbetaling. Der er altså, for at understrege det endnu en gang, ikke tale om en organisation, som udfører noget arbejde pålagt den af undervisningsministeriet eller nogen anden myndighed, der er tale om en helt igennem privat organiseret sammenslutning.

Kjær Rasmussen: Desværre er jeg ikke i stand til at takke ministeren for noget positivt svar, og det er jeg egentlig ked af. Jeg kan ikke rigtig forstå, hvordan ministeren og regeringen forestiller sig at Danske Gymnasieelevers Sammenslutning, som ministeren dog må erkende er en koordinerende organisation, overhovedet skal kunne klare udgifterne til oplysningsvirksomhed, kursusvirksomhed og sekretariatsvirksomhed, hvis den ikke opnår nogen form for støtte. Uden offentlig støtte kan dette arbejde simpelt hen ikke gøres forsvarligt. Organisationen kan simpelt hen ikke klare sine koordinerende opgaver ordentligt uden offentlig støtte, og så hjælper det ikke så meget, at ministeren har fået indført — og det synes jeg er godt — bestemmelser om samarbejdsudvalg osv. ved gymnasierne. Det er udmærket, at gymnasieeleverne har fået den frihed, men de skal også have noget at have friheden i, og det indebærer simpelt hen, at de må have økonomisk støtte, således at de kan være et overordnende og koordinerende organ.

Jeg kunne godt tænke mig at oplyse ministeren om, hvilke beløb andre nordiske lande mener at måtte stille til rådighed for en sådan virksomhed. F. eks. fik Sveriges Elevers Centralorganisation i 1969-70 205.000 svenske kr., og dertil kom et tilskud til kursusvirksomhed på 38.000 svenske kr., og Norges Gymnasiast Samband, NGS, fik i 1969 30.000 norske kr. til sit arbejde. Den 23. juli 1969 har DGS søgt om 30.000 kr. i årligt tilskud, og der kom, så vidt jeg har forstået, et foreløbigt afslag fra ministeren. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren: Hvornår kan det forventes at der vil komme en effektiv støtte til Danske Gymnasieelevers Sammenslutning?

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Som det vist ganske klart fremgik af mit

[Undervisningsministeren.]

første svar, er der ikke i lovgivningen eller af ministeriet givet pålæg om noget koordinerende samarbejde mellem elevråd. Det er ikke ministeriets hensigt at yde nogen støtte til DGS. Vi har — det vil jeg gerne føje til — givet enkelte beløb til kursusarbejde. En sådan mulighed vil der være i enkelte tilfælde, men nogen varig ordning er det ikke tanken at indføre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Gerda Møller til finansministeren:

„Vil ministeren udvirke, at Lolland-Falster kan få dispensation fra det gennemførte bygge- og anlægsstop?“

Skriftlig begrundelse:

Egnene nord for Limfjorden er af egnsudviklingsmæssige grunde undtaget for bygge- og anlægsstoppet. Lolland-Falster er for nylig kommet ind under den fulde egnsudviklingsstøtte og adskiller sig altså ikke på dette område fra egnene nord for Limfjorden; tværtimod, kan man vel sige, eftersom Nordjylland gennem et helt år har haft fordele støttemæssigt, som Lolland-Falster først lige har opnået.

Gerda Møller: Da egnsudviklingsloven blev ændret for godt et år siden, lykkedes det ikke at få Lolland-Falster anerkendt som et område, hvor de nye særlige støttemuligheder kunne komme til at gælde, og derfor kan man vel ikke se bort fra, at andre egnsudviklingsområder har kunnet drage fordel heraf og derved få et års forspring for Lolland-Falster. I hvert fald har Lolland-Falster i det forløbne år, så vidt jeg har kunnet få oplyst, ikke fået en eneste ny virksomhed med nogen form for egnsudviklingsstøtte eller garanti.

Nu er situationen jo den, at Lolland-Falster for ganske nylig er blevet anerkendt som et særlig vanskeligt stillet område, hvor derfor alle lovens støttemuligheder kan finde anvendelse, men nu er øerne til gengæld, godt nok på lige fod med den øvrige del af landet, ramt af både bygge- og anlægsstoppet og af udlånsstoppet for banker og sparekasser, og det rammer særlig hårdt, fordi man på Lolland-Falster har været af-

skåret fra på lige fod med andre egnsudviklingsområder at kunne konkurrere om erhvervsvirksomhederne og derfor ikke forinden stoppet har haft muligheder for at forøge antallet af arbejdspladser for at begrænse ledigheden og for at inddrage arbejdskraft fra landbruget, efterhånden som den er blevet ledig.

I dag står Lolland-Falster med en arbejdsløshed, der er mere end det dobbelte af det øvrige lands. Især findes der mange ledige arbejdsmænd. En stor del af disse arbejdsmænd ville have kunnet finde beskæftigelse ved de nu standsede bygge- og anlægsarbejder. Alene Tårsprojektet på Vestlolland kunne have beskæftiget mere end et halvt hundrede arbejdsmænd.

Området nord for Limfjorden har fået dispensation fra bygge- og anlægsstoppet, og der kunne vel være en vis rimelighed i at behandle egne, der står lige egnsudviklingsmæssigt, ens. Dette er baggrunden for mit spørgsmål, om ministeren vil udvirke, at Lolland-Falster får dispensation.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg skal ikke her komme ind på egnsudviklingsbetragtninger, for hensigten med det gennemførte bygge- og anlægsstop, som i øvrigt også omfatter visse større anskaffelser til statstjenesten, er jo først og fremmest at dæmpe aktiviteten i bygge- og anlægssektoren i sommeren 1970 og samtidig søge at begrænse vort valutaforbrug. For at dette skal kunne nås, må stoppet være så omfattende som overhovedet muligt. Regeringen har derfor kun undtaget meget få områder fra hovedreglen og er ikke gået frem efter kriteriet, hvorvidt de falder inden for eller uden for egnsudviklingslovgivningen. De områder, der er fritaget, er bl. a. områderne nord for Limfjorden samt Mors, hvor arbejdsløsheden i øvrigt er halvanden gang så høj som i andre områder med høj arbejdsløshed, f. eks. Lolland-Falster.

For nogle få dage siden har jeg imidlertid på foranledning af en forespørgsel fra finansudvalget bedt de enkelte ministre om at give mig en oversigt over, hvilke arbejder og anskaffelser der må antages at ville blive berørt af byggestopet, samt om fordelingen heraf på de forskellige amter i landet. Vi har bedt om, at dette materiale må foreligge inden midten af maj. Skulle det på grundlag

[Finansministeren.]

heraf fremgå, at der er enkelte områder i landet, hvor igangsættelsesstoppet kan skabe særlige problemer, f. eks. på grund af utypisk høj ledighed, er der mulighed for, at regeringen kan overveje at gennemføre konkrete dispensationer.

Gerda Møller: Selv om man vel kan sige, det var et svagt svar, finansministeren gav, var det alligevel lidt mere, end jeg havde ventet, for jeg havde faktisk ventet et helt afgjort nej, og jeg vil da så udtrykke håbet om, at man bl. a. kan få Tårsprojektet på Vestlolland med.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Karl Max Rasmussen* til undervisningsministeren:

„Hvilke oplysninger kan ministeren give om Danmarks lærerhøjskoles meddelelse om aflysningen af sommerferiekurserne i indeværende år?“

Skriftlig begrundelse:

Jeg har i Danmarks Lærerforenings blad *Folkeskolen* set, at Danmarks lærerhøjskole har aflyst sine feriekurser i år. Som begrundelse opgives, at man har fået afslag fra ministeriet på en ansøgning om en tillægsbevilling på 500.000 kr., uden hvilken man ikke vil kunne gennemføre sommerferiekurserne.

Den rivende udvikling, som folkeskolen er inde i, stiller stadig større krav til lærerne om ajourføring af uddannelsen, og for mange lærere er feriekurserne den eneste mulighed for at indfri disse krav.

Det er derfor helt uforståeligt, at man på et kæmpebudget som undervisningsministeriets ikke vil kunne skaffe 1/2 mill. kr., men vil afskære en mængde lærere, som er villige til at bruge deres sommerferie til dygtiggørelse, fra at kunne gøre det. Den bitterhed, som kommer til udtryk i *Folkeskolen*, er efter min mening helt forståelig, og jeg tror, at man ud over landet spændt vil lytte til, hvad ministeren har at sige.

Karl Max Rasmussen: Jeg vil blot knytte en enkelt oplysning til den skriftlige begrundelse.

Jeg har i dag fået oplyst, at det antal lærere, som deltager i sommerferiekurserne, ligger på omkring 1.700, disse lærere er altså parat til at ofre nogle uger af sommerferien for at dygtiggøre sig, og så kan det da ikke være muligt, at det skal formenes dem, når man tager i betragtning, at det er den eneste mulighed, mange af disse lærere vil have for at kunne dygtiggøre sig.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg kan bekræfte, at Danmarks lærerhøjskole har set sig nødsaget til at aflyse en del feriekursus, der var planlagt til afholdelse i sommer. Det er imidlertid ikke alle planlagte feriekursus, der må aflyses, idet der ved hjælp af lærerhøjskolens faste lærerstab vil blive gennemført nogle kursus.

Jeg påskønner som hr. Karl Max Rasmussen højt den store interesse, som folkeskolens lærere viser for at ajourføre deres uddannelse, og som der er en lang tradition for. Det er noget enestående i forhold til andre lande og for så vidt også inden for landets egne grænser, idet denne videreuddannelse stort set er den eneste, der i en sådan udstrækning finansieres af det offentlige.

Gennem forhøjede bevillinger til lærerhøjskolen er dette anerkendt. På finansloven for indeværende år er der således afsat et beløb på 27,4 mill. kr. til lærerhøjskolen. Forrige finansår var dette beløb godt 20 mill. kr. Interessen for videreuddannelse er imidlertid øget ud over det forventede, og det er naturligvis beklageligt, at det ikke er muligt at imødekomme alle ønsker, og at det af økonomiske grunde er nødvendigt at aflyse nogle planlagte kursus, men lærerhøjskolen må som andre uddannelsesinstitutioner selv foretage en prioritering af sine aktiviteter inden for de givne bevillingers rammer. Lærerhøjskolen har derfor i den givne situation selv valgt at lægge vægten på provinsafdelingernes årskursus fremfor på afholdelsen af alle de planlagte feriekursus.

Karl Max Rasmussen: Det fremgår ikke af de oplysninger, jeg har fået, at ikke alle kursus er aflyst, og jeg kunne da så godt

[Karl Max Rasmussen.]

lide at spørge undervisningsministeren, om han kan oplyse, hvor mange kursus der kommer i gang og eventuelt med hvor mange deltagere, det vil sige, hvor mange af de 1700, som plejer at deltage i sommerferiekurserne, der må udskydes i år.

Jeg synes faktisk, det er synd, at nogle overhovedet skal udelukkes, for jeg tror, det også er ministeren bekendt, at der faktisk vil være mange særlig blandt gifte lærere og særlig blandt noget ældre lærere, som kun har den ene mulighed for efteruddannelse: at søge sommerferiekurserne, og det er jo netop disse noget ældre lærere, der har det største behov for efteruddannelse og videreuddannelse. Der stilles i dag så vældige krav til skolen, som jo udvikler sig fra dag til dag, og jeg synes også, man nok kan antyde, at samfundet er meget på vagt over for skolen, således at der er al mulig grund for samfundet til at hjælpe de lærere, som virkelig har et ønske om at bruge sommerferien til videreuddannelsen.

Jeg vil da ikke håbe, at det sidste ord er sagt i den sag. Så vidt jeg har fået oplyst, drejer det sig om 1/2 mill. kr. på et så kæmpemæssigt budget. Jeg synes, der måtte kunne findes udvej for at komme lærerhøjskolen til hjælp i den givne situation.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Det er rigtigt, at lærerhøjskolen vil kunne afholde de feriekurser, hvortil den anvender sine egne lærere. Hvor mange af de af hr. Karl Max Rasmussen nævnte 1.700 lærere der vil kunne deltage i disse kursus, er jeg ikke i stand til at oplyse, men jeg vil gerne gøre opmærksom på, når hr. Karl Max Rasmussen henviste til behovet for disse kursus, at netop gennem starten af de 4 nye provinsafdelinger under lærerhøjskolen er mulighederne for at deltage i årskursus blevet væsentligt større i de senere år, og jeg har forstået lærerhøjskolens budgettering sådan, at disse årskursus vil man gennemføre.

På det direkte spørgsmål, om der er mulighed for en øget bevilling til Danmarks lærerhøjskole, må jeg desværre svare, at en sådan mulighed foreligger ikke.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Sigsgaard* til finansministeren:

„Hvorfor har ministeren ikke benyttet sig af kontrollovens § 10's muligheder, således at de skattelignende myndigheder kan få oversigt over, til hvilke skatteydere der udbetales renter af obligationer o. lign., og således at man kan kontrollere skattepligtige formuer i obligationer og aktier?“

Skriftlig begrundelse:

I kontrollovens § 10 (lovbekendtgørelse nr. 350 af 14. august 1967) står der, at alle pengeinstitutter og andre, som indløser rente- og udbyttekuponer, som betingelse for indløsningen skal kræve indløserens navn og adresse, beløbets størrelse og selskabets navn opgivet, og at disse oplysninger efter finansministerens nærmere bestemmelse skal sendes til skattemyndighederne.

Efter et gentagne gange fremsat ønske fra min side har ministeren nu foretaget en opgørelse over skattesnyderiets omfang. Den tyder på, at bedragerierne er stærkt tiltagende og nærmer sig 10 milliarder om året. Kom skatten af disse penge ind, kunne hver eneste skatteyder, der er lønmodtager eller ligestillet dermed, spare over 2.000 kr. om året i skat. Eller sagt på en anden måde: De, der ikke snyder i skat, betaler gennemsnitlig omkring 2.000 kr. om året, for at et mindretal fortsat skal kunne snyde.

En af vejene til at begrænse skattesnyderiet er netop kontrollovens § 10. Den kom ind i loven i 1946 efter formueopgørelsen i 1945 og de efterfølgende revisioner. De første år førte pengeinstitutterne ret nøje kontrol med kuponindløserne, men i dag er kontrollen yderst lemfældig, ja, mange steder overtrædes loven direkte, uden at det får konsekvenser for de pågældende pengeinstitutter. Bemyndigelsen til at kræve oplysningerne sendt til skattemyndighederne har de skiftende ministre mig bekendt aldrig gjort brug af. Det er af afgørende betydning, at bestemmelsen nu bringes i anvendelse, ikke mindst fordi en stor del af de sorte penge er anbragt i obligationer.

Der tales meget om de manglende muligheder for at begrænse skattesnyderiet. Men så længe de muligheder, der allerede findes i lovgivningen, ikke benyttes, er det også den politiske vilje, det er galt med.

Sigsgaard: Må jeg først benytte lejligheden til at takke for finansministerens opgørelse over skatteunddragelsernes omfang, en opgørelse, som jeg jo bad om i november 1969, og som nu er kommet, og som har givet anledning til en del offentlig diskussion. Meget tyder på, at unddragelserne nu nærmer sig de 10 milliarder kr. Der er altså tale om skønsmæssigt en fordobling, siden det sidste gang blev gjort op, så vidt jeg husker i 1963, og det er jo alvorligt.

Jeg tror, det er helt nødvendigt med nogle nye former for indgreb over for dette skattesnyderi, så vi kan få det begrænset, men først og fremmest er det selvfølgelig vigtigt, at man bruger de gældende bestemmelser, som man allerede har til indgreb over for skattesnyderiet, og jeg er faldet over, at § 10 i kontrolloven pålægger pengeinstitutter o. lign. pligt til at sikre sig navn og adresse og den slags oplysninger fra folk, der indløser kuponer og henter rente, men at denne paragraf tilsyneladende ikke er blevet brugt. Den indeholder også en beføjelse til finansministeren til at pålægge disse institutter at indsende oplysningerne til skattemyndighederne. Hvis det skete, kunne skattemyndighederne på samme måde, som de kontrollerer lønsedler, kontrollere folks formueanbringelser i obligationer og kunne kontrollere det udbytte, folk fik af obligationer, aktier m. v.

Jeg har i sagens anledning kigget tilbage i folketingets forhandlinger til 1945-46 og ser dér i sp. 6112, at den daværende finansminister, Thorkil Kristensen, bl. a. sagde:

„Forslaget indeholder endvidere bestemmelser om en pligt for pengeinstitutter og andre, der beskæftiger sig med kuponindløsning, til at sikre sig oplysning om kuponejernes identitet og indsende det således indsamlede oplysningsmateriale til skattemyndighederne.“

Heri ligger der i og for sig, at den daværende finansminister mente, at det var en pligt, og hvis den fortolkning holder, har man altså ikke levet op til den pligt.

Jeg håber, at det nu vil ske, og skal altså meget henstille, at de beføjelser, finansministeren har i henhold til denne § 10, nu bruges.

Finansministeren (Poul Møller): Det er rigtigt, at jeg til folketingets skatteudvalg

har givet orientering om, hvordan man måtte skønne skatteunddragelsernes omfang ville være i dag, hvis man lægger den samme vurdering til grund, som man gjorde for nogle år siden, beregner det på samme måde. Men jeg må absolut tage forbehold over for den opfattelse, der er kommet til udtryk i offentligheden, at dermed har vi bevist skatteunddragelsernes omfang, for det er en statistisk opgørelse, om hvis pålidelighed vi overhovedet ingenting kan sige.

Jeg skal dernæst sige vedrørende kontrolmulighederne og ligningslovens skærpeelse i øvrigt, at jeg i morgen skal til et samråd med folketingets skatteudvalg, hvor vi skal drøfte disse problemer, og jeg skal vel om nogle dage besvare en forespørgsel, hr. Ømann m. fl. har stillet her i tinget om en tilsvarende problemkreds.

Med hensyn til spørgsmålet om kontrollovens § 10, som hr. Sigsgaard har stillet mig, vil jeg gerne sige, at det har flere gange været overvejet at benytte den pågældende bestemmelse, senest af den daværende regering i forbindelse med kontrollovsændringen i 1967. Statens ligningsdirektorat havde dengang ikke indtryk af, at værdipapirer i stort omfang blev holdt uden for selvangivelserne. Hvis bestemmelsen skulle praktiseres, ville det antagelig være nødvendigt at kræve legitimation ved alle indløsninger, og ligningsdirektoratet anså det for tvivlsomt, om belastningen for kuponindløsere, for pengeinstitutter og skattemyndigheder stod i et rimeligt forhold til udbyttet af undersøgelserne. Der ville jo blive tale om sortering og fordeling af et uhyre stort antal kontroloplysninger.

Når skattemyndighederne nu forhåbentlig i nær fremtid har overstået problemerne i forbindelse med kildeskattens indførelse, bør spørgsmålet på ny tages op til overvejelse. Med den enorme obligationsmængde, der cirkulerer i samfundet, vil det antagelig være en forudsætning for at gennemføre en tilbundsående undersøgelse, at der kan anvendes EDB-teknik, og det vil for øjeblikket næppe være tilrådeligt at lægge yderligere arbejdsopgaver over på kildeskattedirektoratet og datacentralerne.

Sigsgaard: Jeg er i høj grad enig med finansministeren i, at der bør skaffes mere personale til skattevæsenet, så man kan

[Sigsgaard.]

gøre en virkelig indsats over for skattesnyderierne.

Må jeg sige, at jeg finder, det er yderst betænkeligt, at man på baggrund af en udtalelse fra ligningsdirektoratet undlader at overholde lovgivningen, for det er jo det, der er sket. I § 10 står der, at pengeinstitutterne skal sikre sig denne legitimation, de skal sikre sig de oplysninger, der dér er omtalt, og en tidligere finansminister mente oven i købet, som det fremgik af mit citat før, at oplysningerne skulle sendes til skattemyndighederne — jeg indrømmer, at det sidste spørgsmål kan man diskutere. Men det er altså betænkeligt, at man simpelt hen lader være med at overholde en lov, som folkettinget har vedtaget, fordi ligningsdirektoratet skønner, at det ikke er særlig praktisk at overholde den. Det er en praksis, som jeg i hvert fald må tage afstand fra.

Må jeg i øvrigt sige, at spørgsmålet er alvorligt. Vi kan ikke sige, hvad skatteundersøgelserne nøjagtigt beløber sig til, men det er et meget stort milliardbeløb, det tror jeg ikke finansministeren vil bestride, og derfor er det meget nemt at nå frem til, at de fleste skatteydere, hvis vi f. eks. tager lønmodtagergruppen, der ikke kan snyde så forfærdelig meget, kunne spare et par tusinde kroner i skat hvert eneste år, hvis man fik has på dette skattesnyderi. At der skjules mange penge på det punkt her i obligationer osv., mente i hvert fald den daværende finansminister. Hvis jeg må tillade mig endnu et citat fra samme sted, som jeg citerede før, så sagde han:

„De foreslåede regler må påregnes at skabe væsentligt forøgede kontrolmuligheder netop for sådanne aktiver, beholdninger af værdipapirer og bankindeståender, som erfaringsmæssigt i særlig grad benyttes til anbringelse af skjult kapital, og med hensyn til hvilke skattemyndighedernes kontrolmulighed i øjeblikket er yderst ringe.“

Det vil sige, at kontrolmulighederne i

dag, hvor bestemmelsen ikke bruges, også er yderst ringe.

Må jeg stille det tillægsspørgsmål, om finansministeren alligevel vil overveje at indskærpe, at så længe loven er lov, skal den holdes, og at der gælder bødestraf, hvis ikke den overholdes.

Finansministeren (Poul Møller): Efter min fortolkning af bestemmelsen kan finansministeren pålægge offentlige kasser, kredit- og hypotekforeninger, aktieselskaber osv. de pligter, som hr. Sigsgaard nævner, men der er altså siden 1946 ingen finansminister, der har gjort det. Det kan man naturligvis beklage, men jeg har jo i mit svar til hr. Sigsgaard understreget, at så snart vi er ovre disse første kildeskattebesværligheder og vi har tilstrækkeligt uddannet personale dertil, vil vi også tage fat på at se på, om kontrollovens § 10 skal bringes i anvendelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hanne Budtz* til ministeren for kulturelle anliggender:

„Anser ministeren den udgave af „Hov-Hov“, der er produceret af og af Danmarks Radio sendes til Montreux-festivalen, og som blev vist i dansk TV lørdag den 28. marts, som et udtryk for dansk kultur?“

Hanne Budtz: „Hov-Hov“-serien i TV har i almindelighed været en særdeles god udsendelse, som alle aldersklasser har møret sig over, præget som den har været af humor og satire. De udøvende kunstnere har ydet fremragende præstationer, og en af seriens figurer er blevet så etableret, om man overheadet tør bruge det udtryk, at jeg en dag i en bus hørte en lille pige sige: Hvad er det nu, han hedder, ham Magdas mand?

Så meget mere beklageligt er det, at nogle sorte eller måske anden farve pletter af redaktøren indlægges i en engelsksproget ekstrakt, der nu skal vises på Montreux-festivalen i de kommende dage. Den blev

[Hanne Budtz.]

vist her i TV den 28. marts. Jeg tænker bl. a. på en dansekonkurrence, hvor man lader tyskere gøre deres entré dækket af skilte med ordene Auschwitz og Dachau, og på en vise om præsident Nixon, hvorunder De Forenede Staters flag blev vist med stjernerne erstattet af kors, og på et indslag, som skulle vise, at de af Danmarks forsvar i Sverige indkøbte Draken-fly var ubrugelige. Udsendelsen efterlod det indtryk, at det ikke kunne være en helt tilfældig linje, der var lagt. Filmen kan utvivlsomt få mange points i Montreux fra visse østlandes side, selv om jeg bemærker, at Polen ifølge B.T. i dag ikke er begejstret for teksten i visen om jødernes kår. Jeg har også bemærket mig, at TVs underholdningschef til Berlingske Tidende i søndags udtalte, at der føres blokpolitik i dommerkomiteen.

Under alle omstændigheder kommer filmen til at stå som en repræsentation for dansk kultur, og det var ikke alene indslagernes nævnte indhold, men også den platte form, der bevirker — uden at jeg på nogen måde vil angribe de udøvende kunstnere, som ikke kan gøre for den tekst, de får udleveret — at jeg må beklage, at Danmark skal repræsenteres så ringe for et internationalt forum. En journalist sagde til mig i anledning af, at jeg i mit spørgsmål til ministeren har anvendt ordet kultur, at det har ikke noget med underholdning at gøre. Jeg ser, at min taletid er udløbet, og derfor skynder jeg mig at sige, at man kan naturligvis altid henvise til nr. 517. Men det er altså baggrunden for mit spørgsmål til ministeren.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Jeg må i mit svar til fru Hanne Budtz gentage, hvad jeg tidligere har sagt, at det er en mangeårig og af skiftende ministre fulgt praksis, at den for radioen ansvarlige minister ikke blander sig i Danmarks Radios programlægning. Det vil derfor ikke være rimeligt eller rigtigt, at jeg her fra tingets talerstol giver udtryk for min egen vurdering af det pågældende program som helhed eller dets enkelte dele.

Men jeg kan da give et par faktiske oplysninger. Først denne, at festivalen i Montreux udelukkende omfatter underholdningsprogrammer. Når fru Hanne Budtz rubricerer underholdningsprogrammer som

en del af kulturlivet, er det selvfølgelig rigtigt, selv om der som bekendt i Danmarks Radio opereres med kulturafdeling og underholdningsafdeling som to særskilte sektioner. Ideen bag Montreux-arrangementet er jo, at de deltagende lande hver møder med et indslag hentet fra årets hjemlige produktion, og som det er oplyst, baserer det danske indslag sig altså på „Hov-Hov“. Denne serie, der har budt på mange udsendelser, har, så vidt det er mig bekendt, haft en god placering hos dagbladens kritikere og hos radiorådets programvalg. Hvad konkurrenceprogrammet, der er oversat til engelsk, angår, har jeg fået oplyst, at det på et møde den 7. april i år har været debatteret i og er taget til efterretning af programudvalget. Tilbage bliver så, hvad juryen i Montreux siger, og jeg skal da ikke nægte, at jeg er interesseret i den internationale vurdering af det, som de for programlægningen ansvarlige har ment burde præsenteres i Montreux.

Hanne Budtz: Hvis jeg må fortsætte mine bemærkninger om underholdning og kultur, så mener jeg, det helt må falde sammen. Man har da også ofte hørt spørgsmålet, om man overhovedet skulle have en speciel underholdningsafdeling, fordi mange af de almindelige udsendelser er underholdende, og meget af det, man ser i underholdningsafdelingen, har naturligvis lige så meget krav på at blive omfattet af begrebet kultur.

Når jeg stillede mit spørgsmål til ministeren her i dag, var jeg nok klar over, at det ikke var muligt at få et egentligt svar på det; det har vi jo hørt flere gange før, og det kan jeg på ingen måde bebrejde ministeren. På den anden side håber jeg også, ministeren er enig i, at vi fortsat her fra tingets talerstol også under onsdagsspørgsmålene kan drøfte forholdene i radio og TV, for hvis vi skulle undlade det på grund af, at det er umuligt for ministeren at tage stilling til det, kunne de pågældende forhold jo ikke længere drøftes her om onsdagen.

Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen): Naturligvis må vi i folketinget kunne drøfte radioens anliggender, men altså ikke de enkelte programmer, sådan som loven nu er affattet.

I øvrigt får vi formentlig i næste folke-

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

tingsår lejlighed til at drøfte radioloven, og dér får vi jo nok en bredere debat om alle relevante forhold.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af:

Forslag til toldlov.

(Lovforslaget (nr. 164) findes i tillæg A. sp. 3393, fremsættelsen i tidenden sp. 4719).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Jørgen Peder Hansen: Jeg kan på socialdemokratiets vegne give tilslutning til at arbejde med på en gennemførelse af det foreliggende lovforslag efter de retningslinjer, som er omfattet af forslaget.

Det er et digert lovforslag, der foreligger, så digert, at man næsten kommer til at tænke på finansloven, lavet over samme læst måske, og det er også et lovforslag, der ganske særligt egner sig til at udvalgsbehandle. Vi vil få udmærket tid hertil, det er jo finansministerens mening at genfremsætte lovforslaget til efteråret, og det er efter min mening udmærket, at vi får så megen tid stillet til rådighed.

Lovforslaget er en udpræget bemyndigelseslovgivning, som udstyrer finansministeren med meget, meget væsentlige beføjelser. Samtidig bør det vel også nævnes, at det er et brud på meget gamle traditioner. Men vi befinder os jo også i en helt anden tid og i et helt andet samfund end i 1797, det år, den gamle toldforordning blev til.

Ændringerne, som de nu foreligger, har sådan set været undervejs i en meget lang årrække. I 1959 fik vi den nye toldtarif, den nye varegruppering og endvidere et sæt af nye toldgodtgørelsesbestemmelser. Op igennem 1960'erne har vi til stadighed oplevet ændringer i toldlovgivningen, som har betydet tillæmpninger til udviklingen, men startskuddet, det egentlige afsæt til det, vi nu står med, kom jo egentlig året 1967 ved momsens indførelse. Det år betød, at vi simpelt hen blev nødsaget til at gå i gang med at kigge nøjere på selve toldforvaltningens bestemmelser og også på toldvæsenets egen struktur.

gens bestemmelser og også på toldvæsenets egen struktur.

Forspillet har været det rigtige. I 1967, efter at vi havde fået moms, nedsatte den daværende regering toldkommissionen, som gik i gang med det meget omfattende arbejde. En særlig lovgivning i 1968 gav mulighed for, at de tanker, som toldadministrationen, og de tanker, som man i toldkommissionen lå inde med, kunne prøvekøres i et bestemt område. Det er sket på Lolland-Falster, og også dette har efter min mening været en ganske vist særpræget, men en udmærket fremgangsmåde, inden man går i gang med endeligt at lovgive så omfattende, som tilfældet er med det foreliggende lovforslag.

Resultaterne fremgår af lovforslaget, som vi altså må kigge nøjere på i udvalget. Toldkommissionen har været enig, og forslaget bygger på denne enighed i toldkommissionen og på de erfaringer, man altså har gjort på Lolland-Falster. Undersøgelser, der er foretaget sideløbende med det, der er sket på Lolland-Falster, har vist, at der i erhvervskredse er en helt overvældende tilslutning til det, der ligger i lovforslaget. Der er dog taget enkelte reservationer, og det er noget af det, vi også kan se på i udvalget.

Hovedlinjerne i lovforslaget, som vi absolut giver tilslutning til, kan man sige er for det første afskaffelse af statens transitoplag og af private oplag; man bibeholder dog fremdeles Frihavnen her i København. Det betyder ganske enkelt, at man får en vældig aflastning rent lokalemæssigt, også rent personalemæssigt, og selve det nye system, hvor man adskiller frigørelsen af varerne og betalingen af tolden, afgifterne, for de samme varer, betyder en mulighed for en modernisering ved hjælp af moderne kontorteknik i toldvæsenets arbejdsgang.

Endvidere sker der en indførelse af en almindelig kreditordning for tolden og for forbrugsafgifterne, og det er også efter vores opfattelse et fremskridt, at dette sker.

Forudsætningen for sådanne ændringer er en gennemgribende omlægning af toldvæsenets administration. Også den har jo været undervejs gennem længere tid; de 78 toldsteder i provinsen er blevet til 26 distrikts-toldkamre, og 100 toldkontrolposter her i København er blevet indskrænket til 11